

**UCHWAŁA NR XXXII/236/2026
RADY MIEJSKIEJ W PLESZEWIE**

z dnia 25 września 2026 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew
na lata 2027-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r., poz. 662 ze zmianami) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980) Rada Miejska w Pleszewie uchwala, co następuje:

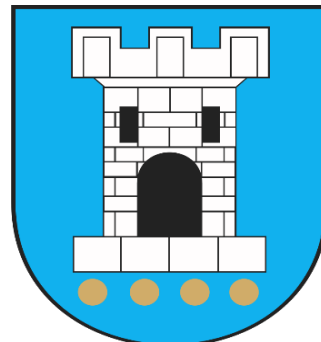
§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2027–2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Pleszew..

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Pleszewie

Błażej Kaczmarek

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2027-2029

opracowanie:

Dominika Frencel
Marlena Kopaczewska
Hanna Szymaniak

Pleszew, wrzesień 2026 r.

Spis treści	
1. Wstęp	3
2. Podstawa prawna.....	4
3. Rodzina jako środowisko życia i rozwoju człowieka	4
3.1. Definicja rodziny.....	4
3.2. Współczesny obraz rodziny	6
3.3. Więzi rodzinne, ich rodzaje i wpływ na rozwój dziecka.....	7
4. Diagnoza środowiska lokalnego	9
4.1. Metodologia opracowania diagnozy	9
4.2. Ogólne dane demograficzne.....	9
4.3. Rynek pracy	10
4.4. Sąd Rodzinny	11
4.5. Piecza zastępcza.....	12
4.6. Przemoc domowa.....	13
4.7. Analiza rodzin na podstawie danych asystentów rodziny.....	14
5. Wsparcie instytucjonalne rodzin	18
5.1. System Oświaty.....	18
5.2. Pozostałe instytucje.....	20
6. Wsparcie rodzin w zakresie świadczeń pieniężnych	21
6.1. Pomoc społeczna.....	21
6.2. Stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny.....	22
6.3. Świadczenia rodzinne	23
6.4. Świadczenie „Za życiem”	24
6.5. Fundusz alimentacyjny	25
6.6. Dodatek mieszkaniowy	26
7. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych	26
7.1. Karta Dużej Rodziny.....	26
7.2. Program „Wielkopolska Karta Dużej Rodziny”	27
7.3. Program Karta „Rodzina PPL3+”	27
8. Usługi społeczne	28
8.1. Organizowanie społeczności lokalnej jako działania wspierające integrację rodzin.....	28
8.2. Praca socjalna.....	29
9. Analiza SWOT	30
10. Obszary problemowe	31
11. Adresaci Programu	32
12. Cele Programu.....	32
12.1. Cel główny	32
12.2 Cele szczegółowe	32
13. Podmioty współpracujące	34
14. Finansowanie Programu.....	35
15. Monitoring i ewaluacja	35
16. Podsumowanie i wnioski	35

1. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2027-2029, zwany dalej Programem powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 w/w ustawy, Gminy zobligowane są do realizacji zadania, jakim jest opracowanie i realizacja 3-letnich Gminnych Programów Wspierania Rodziny. Program jest kontynuacją programów z lat poprzednich, uwzględniającą aktualną sytuację społeczno-demograficzną².

Rodzina jest podstawowym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. To właśnie w rodzinie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia społeczne, rozwija swoją osobowość oraz uczy się norm i wartości obowiązujących w społeczeństwie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia dziecku poczucie bezpieczeństwa, stabilizacji oraz warunki do harmonijnego rozwoju emocjonalnego, społecznego i edukacyjnego. Współczesne przemiany społeczne, ekonomiczne oraz kulturowe sprawiają jednak, że wiele rodzin napotyka trudności w realizacji swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych. Problemy związane z bezrobociem, ubóstwem, uzależnieniami, przemocą domową, kryzysami emocjonalnymi czy niewydolnością wychowawczą mogą prowadzić do osłabienia więzi rodzinnych oraz pogorszenia sytuacji dziecka. W związku z powyższym niezwykle istotne jest podejmowanie działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności oraz wzmacnianie ich kompetencji wychowawczych. Obowiązek realizacji tych działań spoczywa między innymi na jednostkach samorządu terytorialnego, które zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa prowadzą lokalną politykę społeczną ukierunkowaną na dobro dziecka i rodziny.

Program stanowi jeden z podstawowych dokumentów strategicznych w zakresie wspierania rodzin na poziomie lokalnym. Program został opracowany w celu stworzenia spójnego systemu pomocy rodzinom zamieszkującym teren Gminy, w szczególności rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym, ubóstwem lub niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą. Głównym założeniem Programu jest podejmowanie działań profilaktycznych i wspierających, które pozwolą rodzinom przezwyciężyć trudności życiowe oraz zapobiec konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Program zakłada również rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym jednostkami organizacyjnymi Gminy, szkołami, placówkami ochrony zdrowia, policją, sądem, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny. Realizacja Programu ma służyć poprawie jakości życia rodzin oraz zwiększeniu dostępności do specjalistycznego wsparcia. Działania podejmowane w ramach

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

² Tamże.

Programu obejmują między innymi poradnictwo specjalistyczne dla rodzin (prawne, psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne oraz mediacyjne), wsparcie asystenta rodziny, działania edukacyjne oraz aktywizację społeczną i zawodową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Szczególne znaczenie ma również ochrona dobra dziecka oraz zapewnienie mu możliwości wychowywania się w środowisku rodzinnym. Realizacja Programu ma przyczynić się do budowania skutecznego systemu wsparcia rodziny, wzmacniania więzi rodzinnych oraz ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego. Podejmowane działania będą realizowane z poszanowaniem godności człowieka, zasad współpracy oraz dobra dziecka jako wartości nadrzędnej.

2. Podstawa prawna

Podstawę prawną Programu stanowi ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej³.

Ponadto zapewniając interdyscyplinarne i spójne działania w sferze wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, przez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie, realizowane będą zadania, oparte w szczególności o:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r., poz. 639 ze zmianami),
- ustawę z dnia 24 września 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2026 r., poz. 165 ze zmianami),
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151).
- ustawę z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),

Działania związane ze wspieraniem rodzin będą też realizowane na podstawie uregulowań wewnętrznych Centrum Usług Społecznych w Pleszewie (dalej CUS), m.in. procedury w zakresie objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny oraz sposobu prowadzenia pracy przez asystenta rodziny czy procedury postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia a także standardów ochrony małoletnich.

3. Rodzina jako środowisko życia i rozwoju człowieka

3.1. Definicja rodziny

³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

Rodzina należy do podstawowych instytucji społecznych i stanowi jedno z najważniejszych środowisk życia człowieka. Jest miejscem, w którym jednostka od najwcześniejszych etapów swojego życia nawiązuje trwałe relacje z innymi osobami, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz zdobywa pierwsze doświadczenia związane z funkcjonowaniem w grupie społecznej. Jednocześnie rodzina jest instytucją o szczególnym charakterze, ponieważ łączy wymiar biologiczny, społeczny, ekonomiczny, kulturowy i emocjonalny. Próba jednoznacznego zdefiniowania rodziny nie jest zatem prosta, ponieważ obejmuje ona różne formy organizacji życia rodzinnego występujące w różnych społeczeństwach i okresach historycznych. Socjolog Barbara Szacka zwraca uwagę, że pojęcie rodziny obejmuje dwa istotne, ale nie tożsame elementy: pokrewieństwo o podłożu biologicznym oraz wspólnotę zamieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego⁴.

W klasycznym ujęciu rodzina może być rozpatrywana jako mała grupa społeczna, której członków łączą określone więzi, przede wszystkim więź małżeńska, rodzicielska, pokrewieństwa lub adopcji. Jej specyficzność wynika między innymi z trwałości relacji, intymności stosunków pomiędzy członkami, wspólnoty życia oraz z faktu, że uczestnictwo w rodzinie obejmuje zazwyczaj wiele etapów życia jednostki. Rodzina pełni przy tym wiele funkcji: reprodukcyjną, opiekuńczą, wychowawczą, socjalizacyjną, emocjonalną, ekonomiczną oraz kulturową⁵.

Rodzina nie jest więc wyłącznie grupą osób pozostających ze sobą w określonym stosunku formalnym lub biologicznym. Jest także systemem relacji, w którym poszczególne zachowania oraz doświadczenia członków rodziny wzajemnie na siebie oddziałują. Szczególne znaczenie ma relacja pomiędzy rodzicami a dziećmi, ponieważ właśnie w niej dokonują się podstawowe procesy opieki, wychowania i socjalizacji. Dziecko nie tylko otrzymuje od rodziców określone zasoby materialne, opiekę, ale również uczy się sposobów komunikowania, wyrażania emocji, rozwiązywania konfliktów oraz funkcjonowania w relacjach z innymi ludźmi.

Socjologiczne ujęcie rodziny wskazuje również na jej instytucjonalny charakter. Rodzina jest osadzona w określonym porządku społecznym i kulturowym, a jej funkcjonowanie podlega normom, wartościom i oczekiwaniom społecznym. Oznacza to, że sposób rozumienia rodziny nie jest niezmienny. To, co w jednym społeczeństwie lub okresie historycznym uznawane jest za typową rodzinę, w innym może przyjmować zupełnie inną formę⁶.

Jednocześnie, niezależnie od różnorodności rozwiązań organizujących życie rodzinne, szczególne znaczenie zachowują relacje oparte na bliskości, wzajemnym wsparciu, odpowiedzialności oraz trwałości więzi. To właśnie one sprawiają, że rodzina może pełnić funkcję środowiska zapewniającego człowiekowi poczucie przynależności i bezpieczeństwa.

⁴ B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2003, s. 372.

⁵ Tamże, s. 371–372.

⁶ Tamże, s. 372–376.

3.2. Współczesny obraz rodziny

Współczesna rodzina jest zjawiskiem zróżnicowanym i podlega przemianom wynikającym ze zmian społecznych, ekonomicznych, kulturowych i demograficznych. Jak wskazuje Szacka, historyczny model rodziny nie stanowi uniwersalnego wzorca obowiązującego we wszystkich społeczeństwach. Różnice dotyczą zarówno liczby osób tworzących gospodarstwo domowe, sposobu podziału ról, charakteru więzi pomiędzy członkami rodziny, jak i zasad organizowania życia rodzinnego⁷.

Przemiany współczesnej rodziny wiążą się m. in. ze zmianami pozycji kobiet i mężczyzn, wzrostem znaczenia indywidualizacji, przemianami rynku pracy oraz zmianą sposobu postrzegania ról rodzinnych. W tradycyjnym modelu rodziny role poszczególnych członków były w większym stopniu określone przez płeć i wiek. Współcześnie coraz częściej obserwuje się bardziej partnerski sposób organizowania życia rodzinnego, w którym decyzje dotyczące rodziny i podział obowiązków są wynikiem negocjacji pomiędzy jej członkami⁸.

Jednocześnie współczesność charakteryzuje się większą różnorodnością form życia rodzinnego. Obok rodziny nuklearnej, składającej się z rodziców i dzieci, występują między innymi rodziny wielopokoleniowe, rodziny zrekonstruowane, rodziny niepełne oraz gospodarstwa domowe o zróżnicowanym składzie. Zmianie ulegają również społeczne wyobrażenia dotyczące małżeństwa, rodzicielstwa i obowiązków rodzinnych. Sama różnorodność form nie przesądza jednak o jakości życia rodzinnego. Dla funkcjonowania rodziny istotniejsze pozostają charakter relacji, wzajemne wsparcie, poziom komunikacji i możliwość zaspokajania potrzeb jej członków.

Współczesna rodzina funkcjonuje również w warunkach zwiększonej mobilności społecznej i zawodowej. Migracje, zmiana miejsca zamieszkania, elastyczne formy zatrudnienia czy konieczność łączenia życia rodzinnego z aktywnością zawodową mogą modyfikować codzienne relacje między członkami rodziny. W efekcie wspólnota rodzinna nie zawsze oznacza stałą fizyczną obecność wszystkich jej członków, a więzi rodzinne mogą być podtrzymywane również poprzez różne formy komunikacji na odległość.

Jedną z ważnych właściwości współczesnej rodziny jest zatem współistnienie trwałości więzi oraz różnorodności ich form. Zmianie może ulegać sposób organizacji życia rodzinnego, role przypisywane poszczególnym osobom czy struktura gospodarstwa domowego, natomiast nadal istotne pozostają potrzeby związane z bliskością, bezpieczeństwem, przynależnością i wzajemnym wsparciem⁹.

Współczesny obraz rodziny należy zatem postrzegać nie tylko poprzez jej strukturę, lecz przede wszystkim poprzez jakość relacji, które ją tworzą. Ta perspektywa jest istotna w odniesieniu

⁷ Tamże, s. 372–376, 383–393.

⁸ Tamże, s. 376 oraz 383–393.

⁹ Tamże, s. 383–393.

do dzieci, ponieważ rozwój dziecka zależy nie tylko od tego, z jakiego typu rodziny pochodzi, ale także od charakteru relacji, jakie w tej rodzinie występują.

3.3. Więzy rodzinne, ich rodzaje i wpływ na rozwój dziecka

Więzy rodzinne są jednym z podstawowych elementów funkcjonowania rodziny. Można je rozpatrywać jako trwałe relacje łączące członków rodziny poprzez pokrewieństwo, małżeństwo, rodzicielstwo, wspólne życie, ale również poprzez bliskość emocjonalną i wzajemne przywiązanie. Szczególną kategorię stanowi więź rodzicielska, która łączy rodziców i dzieci oraz tworzy podstawę opieki, wychowania i socjalizacji.

Znaczenie więzi rodzinnych dla rozwoju człowieka szczególnie wyraźnie przedstawia psychologia społeczna i teoria przywiązania. Kenrick, Neuberg i Cialdini wskazują, że potrzeba tworzenia i utrzymywania bliskich relacji należy do podstawowych potrzeb człowieka. Więzy wpływają na sposób funkcjonowania jednostki, ponieważ zapewniają jej wsparcie, poczucie przynależności i bezpieczeństwa¹⁰. W tym ujęciu rodzina jest pierwszym i jednym z najważniejszych środowisk, w którym człowiek doświadcza bliskości oraz uczy się znaczenia relacji interpersonalnych.

Szczególne miejsce zajmuje system przywiązania, którego istotą jest dążenie do utrzymywania bliskości z osobą zapewniającą bezpieczeństwo. W relacji dziecka z opiekunem mechanizm ten umożliwia korzystanie z obecności osoby dorosłej jako źródła ochrony, jednocześnie pozwalając dziecku podejmować aktywność i poznawać otoczenie. Dziecko może oddalać się od opiekuna i eksplorować świat, mając świadomość, że w sytuacji zagrożenia może powrócić do bezpiecznej relacji¹¹.

Na tym tle szczególnego znaczenia nabiera bezpieczna więź. Dziecko, które doświadcza przewidywalności, dostępności i odpowiedniej reakcji opiekuna, ma warunki sprzyjające rozwijaniu zaufania oraz poczucia bezpieczeństwa. Relacja taka nie eliminuje trudnych doświadczeń ani konfliktów, lecz pozwala dziecku korzystać ze wsparcia osoby bliskiej w sytuacjach stresu lub zagrożenia. Kenrick, Neuberg i Cialdini wskazują również na znaczenie doświadczeń powiązanych z przywiązaniem dla późniejszych relacji interpersonalnych¹².

Oprócz bezpiecznego sposobu przywiązania literatura psychologiczna opisuje również wzorce mniej bezpieczne, związane między innymi z unikaniem bliskości lub silną niepewnością co do dostępności osoby znaczącej. W późniejszym życiu mogą one znajdować odzwierciedlenie m.in. w sposobach funkcjonowania w bliskich relacjach. Nie oznacza to jednak, że doświadczenia

¹⁰ D. T. Kenrick, S. L. Neuberg, R. B. Cialdini, *Psychologia społeczna. Rozwiązane tajemnice*, s. 402–405.

¹¹ Tamże, s. 404–405.

¹² Tamże, s. 402–405.

dzieciństwa jednoznacznie determinują przyszłość człowieka. Wzorce relacyjne mogą ulegać zmianom pod wpływem późniejszych doświadczeń i jakości kolejnych więzi¹³.

Wpływ więzi rodzinnych na rozwój dziecka obejmuje zatem wiele obszarów. Jednym z nich jest rozwój emocjonalny. Dziecko poprzez relację z rodzicem uczy się rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych, reagowania na emocje innych oraz stopniowego regulowania napięcia. Rodzic staje się dla dziecka ważnym punktem odniesienia w sytuacjach trudnych. Odpowiednia dostępność emocjonalna dorosłego ułatwia dziecku przechodzenie od zależności do coraz większej samodzielności.

Drugim obszarem jest rozwój społeczny. Rodzina stanowi pierwsze środowisko, w którym dziecko doświadcza zasad współpracy, wzajemności, podporządkowania normom oraz rozwiązywania konfliktów. W rodzinie kształtują się podstawowe wzorce komunikacji, a zachowania rodziców mogą stanowić model późniejszych zachowań dziecka w relacjach społecznych. W tym znaczeniu rodzina jest nie tylko miejscem wychowania, ale również przestrzenią do uczenia się relacji z innymi¹⁴.

Istotne znaczenie ma również poczucie własnej wartości i obraz siebie. Dziecko buduje przekonanie o własnych możliwościach między innymi na podstawie tego, jak jest postrzegane oraz traktowane przez osoby znaczące. Doświadczenie zainteresowania, akceptacji i wsparcia może sprzyjać rozwijaniu poczucia własnej skuteczności. Z kolei powtarzające się doświadczenia odrzucenia, nieprzewidywalności czy braku dostępności emocjonalnej mogą utrudniać budowanie poczucia bezpieczeństwa w relacjach¹⁵.

Istotnym etapem przemian w więziach rodzinnych jest adolescencja. W okresie dorastania zwiększa się potrzeba autonomii i niezależności. Młody człowiek w większym stopniu podejmuje własne decyzje, rozwija indywidualne poglądy i buduje własną tożsamość. Proces ten może prowadzić do zwiększenia liczby konfliktów z rodzicami, jednak sam konflikt nie musi oznaczać rozpadu czy osłabienia więzi. Jest on częścią procesu przekształcania relacji z dzieckiem zależnym w relację pomiędzy rodzicem a coraz bardziej samodzielną osobą¹⁶.

Właśnie w tym okresie szczególnego znaczenia nabiera równowaga pomiędzy bliskością oraz autonomią. Dorastający potrzebuje przestrzeni dla rozwijania niezależności a także świadomości, że w sytuacji trudnej może liczyć na swoich bliskich. Relacja rodzicielska powinna więc zmieniać swój charakter wraz z rozwojem dziecka, jednak bez utraty jej podstawowych elementów: zaufania, szacunku, bezpieczeństwa i dostępności emocjonalnej.

¹³ Tamże, s. 404–413

¹⁴ B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii*, s. 371–376; D. T. Kenrick, S. L. Neuberg, R. B. Cialdini, *Psychologia społeczna. Rozwiązane tajemnice*, s. 402–405.

¹⁵ D. T. Kenrick, S. L. Neuberg, R. B. Cialdini, *Psychologia społeczna. Rozwiązane tajemnice*, s. 404–413.

¹⁶ A. I. Brzezińska, K. Appelt, B. Ziółkowska, *Psychologia rozwoju człowieka*, s. 249–253.

Więzi rodzinne należy zatem traktować jako dynamiczne relacje, które zmieniają się wraz z rozwojem człowieka i przemianami całego systemu rodzinnego. Ich znaczenie nie ogranicza się do zapewniania dziecku opieki. Stanowią one ważny kontekst rozwoju emocjonalnego, społecznego i osobowego, wpływają na sposoby funkcjonowania w relacjach oraz tworzą podstawę stopniowego przechodzenia od zależności do samodzielności.

Rodzina pozostaje tym samym jednym z najważniejszych środowisk rozwoju człowieka. Jej znaczenie wynika nie tylko z faktu wspólnego zamieszkiwania czy pokrewieństwa, ale przede wszystkim z jakości więzi łączących jej członków. W perspektywie rozwoju dziecka szczególnie istotne są relacje zapewniające bezpieczeństwo, przewidywalność, możliwość uzyskania wsparcia oraz przestrzeń do stopniowego rozwijania autonomii.

4. Diagnoza środowiska lokalnego

4.1. Metodologia opracowania diagnozy

Diagnozę opracowano na podstawie danych pozyskanych z rejestrów i informacji przekazanych przez lokalne instytucje, w szczególności Urzędu Miasta i Gminy Pleszew, CUS, Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie. W diagnozie wykorzystano m.in. dane dotyczące sytuacji demograficznej, rynku pracy, korzystania z systemu wsparcia, usług społecznych.

4.2. Ogólne dane demograficzne

Miasto i Gmina Pleszew leży w południowej części województwa wielkopolskiego. Liczba miejscowości na terenie Miasta i Gminy Pleszew w 2026 r. wynosiła 29, natomiast liczba sołectw 28, z których największe pod względem liczby mieszkańców to Kowalew, Taczanów Drugi, Lenartowice, Brzezcie, Grodzisko. Miasto jest podzielone na 10 osiedli. Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r. wynosiła 27.300 osób, w tym 48,78 % stanowili mężczyźni, natomiast 51,22% – kobiety¹⁷. W porównaniu do roku 2024 liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu o 275 osób.

Struktura gospodarstw domowych w Pleszewie potwierdza dominację modeli z 1 lub 2 dziećmi. W 2025 roku na ogólną liczbę 2.939 gospodarstw z dziećmi, aż 1.494 stanowiły gospodarstwa z 1 dzieckiem (50,8%), 1.131 z 2 dziećmi (38,5%), a jedynie 235 z 3 dziećmi (8,0%). Liczba rodzin z 4 i więcej dzieci wynosiła 79 (2,7%)¹⁸.

Tabela nr 1. Liczba gospodarstw domowych w Mieście i Gminie Pleszew na przestrzeni 2024 – 2025 roku w zależności od liczby posiadanych dzieci.

Liczba dzieci w gospodarstwie	Liczba gospodarstw w 2024 r.	Liczba gospodarstw w 2025 r.
1	1500	1494

¹⁷ Dane: Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie.

¹⁸ Tamże.

2	1163	1131
3	263	235
4	62	62
5	16	9
6	4	7
7	4	1
łącznie	3012	2939

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie.

Miasto i Gmina Pleszew jak większość podobnych Gmin w Polsce ma niestety ujemny przyrost naturalny. Poza tym spada również liczba zawieranych małżeństw, natomiast liczba rozwodów utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 2. Dane statystyczne dotyczące urodzeń, zgonów, zawieranych małżeństw oraz rozwodów w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2021-2025.

Rodzaj danych	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba dzieci w wieku 0-18 lat	5448	5409	5336	5272	5145
Liczba urodzeń dzieci	273	237	187	220	174
Liczba zgonów	393	389	325	325	284
Liczba zawieranych małżeństw	170	154	136	147	143
Liczba orzeczonych rozwodów	64	60	48	43	50

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie.

4.3. Rynek pracy

Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r., liczba osób w wieku produkcyjnym tj. między 19-65 rokiem życia stanowiła 55,63 % ogółu mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, z kolei stopa bezrobocia w Mieście i Gminie została określona na poziomie 4,3 %. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych to 541 osoby w tym 200 osób długotrwale bezrobotnych.

Tabela nr 3. Bezrobocie w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2021 - 2025.

Rok	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn	w tym długotrwale bezrobotni
2021	504	325	179	227
2022	474	305	169	175
2023	402	266	136	144
2024	431	253	178	145
2025	541	294	247	200

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie.

Jak obrazuje powyższa tabela, w Mieście i Gminie Pleszew wzrosła liczba osób bezrobotnych na przełomie ostatnich dwóch lat o 25,60%, natomiast długotrwale bezrobotnych aż o 37,80%. Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie, wynika, iż wzrost bezrobocia może być efektem ograniczonych środków przeznaczonych na aktywizację osób bezrobotnych.

4.4. Sąd Rodzinny

Właściwym miejscowo sądem opiekuńczym dla Miasta i Gminy Pleszew jest Sąd Rejonowy w Pleszewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich, który rozpoznaje sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.

Zgodnie z art. 100 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego¹⁹ (dalej – KRiO), sąd opiekuńczy i inne organy władzy publicznej są zobowiązane udzielać pomocy rodzicom, jeżeli jest ona potrzebna do należytego wykonywania władzy rodzicielskiej. W sytuacji udzielenia wsparcia rodzicom w ramach art. 100 KRiO, sąd opiekuńczy lub inne organy władzy publicznej zawiadamiają jednostkę organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej o potrzebie udzielania rodzinie dziecka odpowiedniej pomocy. Właściwa jednostka organizacyjna wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest obowiązana informować sąd o rodzajach udzielonej pomocy i jej rezultatach. Zadania z zakresu realizacji wsparcia rodzin w ramach art. 100 KRiO na terenie Miasta i Gminy Pleszew realizuje CUS. W roku 2024 wpłynęło 8 informacji o udzielanie wsparcia w ramach ww. procedury, natomiast w 2025 roku 11 informacji.

Należy zaznaczyć, iż z uwagi na zagrożenie życia i zdrowia małoletnich pracownicy socjalni wnioskowali do Sądu Rejonowego w Pleszewie o wgląd w sytuację rodziny. W roku 2024 było to 7 wniosków, natomiast w roku 2025 widoczny jest wzrost o ponad 100%, gdyż wniosków o wgląd w sytuację rodziny małoletnich było 16. Wystosowano także pisma o rozważenie możliwości zabezpieczenia małoletnich dzieci w pieczy zastępczej. W roku 2024 były to 3 pisma a roku 2025 jedno pismo, które dotyczyło rozważenia możliwości zabezpieczenia noworodka, z uwagi na fakt przeniesienia starszego dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej.

Ponad dwukrotny wzrost liczby wniosków o wgląd w sytuację rodziny (z 7 w 2024 r. do 16 w 2025 r.) wskazuje na narastającą skalę sytuacji zagrażających bezpieczeństwu małoletnich i wymaga wzmocnienia działań profilaktycznych oraz wczesnej interwencji. Jednocześnie spadek liczby pism o rozważenie zabezpieczenia dzieci w pieczy zastępczej (z 3 w 2024 r. do 1 w 2025 r.) może świadczyć o skuteczności podejmowanych działań wspierających rodziny w utrzymaniu dziecka w środowisku rodzinnym. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej pozostaje środkiem ostatecznym, stosowanym po wyczerpaniu innych form pomocy, co potwierdza charakter jedyne pisma

¹⁹ Art. 100 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2026 r. poz. 236)

złożonego w 2025 r., dotyczącego zabezpieczenia noworodka w związku z wcześniejszym umieszczeniem starszego rodzeństwa w pieczy.

4.5. Piecza zastępcza

W przypadku, gdy rodzina nie zapewnia dziecku właściwej opieki i wychowania, a udzielone wsparcia przez asystenta rodziny nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać postanowieniem sądu umieszczone w pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej²⁰ zadaniem Powiatu jest organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej, natomiast zadaniem Gminy jest obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z zapisem w/w ustawy, w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi odpowiednio wydatki:

- 10 % - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % - w trzecim i każdym następnym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rolą pieczy zastępczej jest wychowywanie, dbanie o stan emocjonalny dziecka, któremu rodzice nie mogą zapewnić opieki. Ponadto zaspokajane są potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne.

Dziecko jest przygotowywane do dorosłego, samodzielnego życia, uczone odpowiedzialności, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania kontaktów społecznych, przy jednoczesnym podtrzymywaniu kontaktów z rodziną. Piecza zastępcza ma za zadanie współdziałać z rodzicami w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej a jeśli nie ma takiej możliwości, powinna wdrożyć działania w dążeniu do przysposobienia dziecka lub zapewnić dobrą opiekę i wychowanie.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej (rodziny zastępcze – spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, rodzinne domy dziecka) lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze, domy dziecka, interwencyjne ośrodki preadopcyjne).

Tabela nr 4. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz łączny koszt pieczy zastępczej ponoszony przez Gminę Pleszew w latach 2021 – 2025.

Rodzaj pieczy zastępczej	Rok	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które Miasto i Gmina Pleszew ponosiła koszty utrzymania	Roczny koszt Miasta i Gminy Pleszew w związku z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej
Rodziny zastępcze	2021	25	69 488,28 zł
	2022	33	109 703,20 zł
	2023	37	172 249,28 zł
	2024	43	278 893,79 zł
	2025	41	312 025,73 zł
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	2021	17	116 385,13 zł

²⁰ Art. 180, 191 ust. 10 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

2022	16	185 009,73 zł
2023	23	316 051,11 zł
2024	18	369 512,82 zł
2025	26	739 589,96 zł

Źródło: opracowanie własne CUS.

Dane wskazują na rosnącą liczbę dzieci obejmowanych pieczą zastępczą w kolejnych latach.

Tabela nr 5. Liczba dzieci nowo umieszczonych na w latach 2021 – 2025.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba dzieci z terenu Miasta i Gminy Pleszew zabezpieczonych w pieczy zastępczej na przestrzeni lat	0	1	0	1	3	2	3	6	2	3	19	12	14	10	15

Źródło: opracowanie własne CUS.

Zestawienie danych z powyższej tabeli pokazuje, że liczba dzieci z terenu Miasta i Gminy Pleszew nowo umieszczanych w pieczy zastępczej utrzymywała się przez lata 2011–2020 na niskim, jednocyfrowym poziomie, natomiast od 2021 r. obserwowany jest wyraźny i trwały wzrost tego zjawiska, ze szczytem 19 dzieci w 2021 r. oraz utrzymującą się od tego momentu liczbą kilkunastu dzieci rocznie (14–15 w ostatnich latach). Tak istotna zmiana skali zjawiska, utrzymująca się mimo prowadzonych działań profilaktycznych i wsparcia asystenta rodziny, wskazuje na potrzebę wzmocnienia wczesnej interwencji oraz rozwoju usług wspierających rodziców w kryzysie, zanim konieczne stanie się orzeczenie sądowe o umieszczeniu dziecka poza rodziną biologiczną.

4.6. Przemoc domowa

Przemoc – to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

Zespół Interdyscyplinarny w Pleszewie to grupa osób reprezentująca instytucje i organizacje, których celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele CUS, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, Sądu. Czynności podejmowane i realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny w Pleszewie – w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej – obejmuje Procedura „Niebieskie Karty”. Ideą procedury jest nawiązanie współpracy i działanie interdyscyplinarne – w myśl założenia, że przemoc domowa nie jest wyłącznie zagadnieniem prawnokarnym, ale również socjalnym, psychologicznym i zdrowotnym.

Tabela nr 6. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2019 – 2025.

Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty, w zależności od osoby/instytucji wszczynającej	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	2	1	2	1	6	4	2

funkcjonariusz Policji	46	94	60	33	35	37	49
żołnierz Żandarmerii Wojskowej	0	0	0	0	0	0	0
pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	0	2	1	3	7	5	2
asystent rodziny	0	0	0	0	0	2	0
nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego	0	0	0	1	1	4	3
osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny	0	0	1	0	0	1	2
Przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie	0	0	0	0	0	0	0
Łącznie liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”	48	97	64	38	49	53	58

Źródło: opracowanie własne CUS.

Z powyższych danych wynika, że liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” utrzymuje się na podobnym poziomie. Powyższe zestawienie pokazuje, iż zdecydowaną większość wszczętych procedur podjęli funkcjonariusze Policji, którzy są na pierwszej linii działań w sytuacjach już bardzo skrajnych, gdy dochodzi do interwencji Policji. Z kolei przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, nie wszczynali procedury co wynika z faktu, iż osoby zgłaszające się lub kierowane do Komisji w związku z problemem uzależnienia mają już z reguły założoną procedurę „Niebieskie Karty” przez inny podmiot uprawniony, w związku z czym wszczynanie kolejnej procedury wobec tej samej rodziny nie jest zasadne.

Tabela nr 7. Najczęściej występujące powody stosowania przemocy oraz wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” w latach 2019 – 2025.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Alkoholizm	66	72	45	21	28	31	36
Narkotyki	13	14	9	8	11	1	2
Konflikt rodzinny	10	11	10	9	10	22	20

Źródło: opracowanie własne CUS.

Niestety, jak pokazują powyższe wyniki, wciąż najczęstszą przyczyną stosowania przemocy, a co za tym idzie wszczynania procedury „Niebieskie Karty”, są uzależnienia, a w szczególności alkoholizm.

4.7. Analiza rodzin na podstawie danych asystentów rodziny

W sytuacji, gdy w trakcie wywiadu rodzinnego pracownik socjalny stwierdzi, że rodzina przeżywa trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z sytuacji rodziny wynika konieczność przydzielenia asystenta, występuje on do Dyrektora CUS, z wnioskiem o jego przydzielenie. We wniosku wskazuje występujące problemy w rodzinie, uzasadniające objęcie rodziny pomocą asystenta. Wsparcie ze strony asystenta rodziny, może też być udzielane na podstawie wskazań Sądu Rodzinnego lub na wniosek samej rodziny.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas, jeżeli wcześniej zastosowane inne środki (przewidziane w art. 109§2 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy)²¹ oraz udzielone formy pomocy rodzicom dziecka o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie doprowadziły do usunięcia zagrożenia dziecka. Sąd Rejonowy w Pleszewie w 2024 roku postanowieniem zobowiązał 1 rodzinę do współpracy z asystentem rodziny, natomiast w roku 2025 były wydane 3 postanowienia zobowiązanie do podjęcia współpracy.

Działania asystenta rodziny opierają się w szczególności na zadaniach określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej²². Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności bezpośrednia praca z rodzicami, bezpośrednia praca z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny. W ramach tych działań asystent rodziny realizuje funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno–monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco–aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Asystent rodziny dąży, przede wszystkim, do usamodzielnienia się rodziny, wdraża takie działania, aby dzieci pozostawały w bezpiecznym, rodzinnym środowisku. W ramach swoich działań towarzyszy rodzinie w poszukiwaniu rozwiązań tak, aby rodzina była w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności i nabyła umiejętności radzenia sobie w kryzysach, również w przyszłości. Co istotne, asystent nie wyręcza rodziny w realizacji zadań. Wskazuje mocne strony, posiadane zasoby, motywuje i naprowadza do podejmowania działań, wspiera i monitoruje dążenia do realizacji wspólnie określonych celów. Dzięki takim działaniom rodziny budują poczucie pewności siebie i wpływu na własne życie oraz zwiększa się ich samoocena. Zatem rolą asystenta jest towarzyszenie w rozwoju rodziny w nabywaniu umiejętności pedagogiczno-wychowawczych.

Istotnym elementem pracy z rodziną jest jej nastawienie i chęć do zmiany. Tylko otwartość na współpracę daje gwarancję pomyślności procesu zmiany. Każda z rodzin jest inna i największym wyzwaniem dla asystenta jest takie podejście, które będzie powodowało chęć zmiany. Nie ze wszystkimi rodzinami współpraca kończy się sukcesem, nie każda rodzina widzi swoje dysfunkcje i odczuwa potrzebę zmiany. Wówczas proces współpracy kończy się niepowodzeniem lub osiągnięty sukces jest krótkotrwały i następuje powrót rodziny do starych nawyków i zachowań.

Asystent nie jest klasycznym pracownikiem. Pracuje przede wszystkim w terenie, w miejscu zamieszkania rodziny lub innych miejscach wspólnie ustalonych z rodziną. Podjęcie współpracy rodziny z asystentem jest dobrowolne. Wsparcie rodziny jest prowadzone za zgodą rodziny i jej

²¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2026 r. poz. 236)

²² Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980)

aktywnym udziałem. W pierwszej kolejności asystent wchodząc w rodzinę dokonuje obserwacji i diagnozy tej rodziny. Następnie opracowuje wspólnie z rodziną i w porozumieniu z pracownikiem socjalnym, a gdy zachodzi taka potrzeba, również z koordynatorem pieczy zastępczej, plan pracy. Plan ten może być modyfikowany na wniosek asystenta bądź rodziny. Zmiana wymaga jednak akceptacji obu stron oraz konsultacji pracownika socjalnego. Asystent rodziny na bieżąco omawia z kierownikiem zespołu, kuratorem oraz pracownikiem socjalnym, ewentualne trudności w realizacji podjętych działań. Ponadto co 6 miesięcy dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny, którą przedstawia do weryfikacji i zatwierdzenia kierownikowi zespołu. Asystent rodziny zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną w sposób rzetelny, chronologiczny i spójny.

Asystent rodziny i pracownik socjalny obowiązki w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, realizują w szczególności we współpracy z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, środowiskiem lokalnym, Sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, innymi instytucjami mającymi wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny.

Decyzję o zakończeniu pracy asystenta rodziny z rodziną podejmuje Dyrektor CUS po otrzymaniu wniosku od pracownika socjalnego. Wniosek ten winien być wynikiem wypracowania wspólnego stanowiska asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Powinien zawierać powody zakończenia pracy asystenta rodziny z rodziną i ma odnosić się do założonych celów zawartych w planie pracy. Asystent rodziny kończąc pracę z rodziną sporządza końcową ocenę sytuacji rodziny. W przypadku zrealizowania planu pracy (zakończenia pracy) z rodziną, asystent rodziny monitoruje funkcjonowanie rodziny poprzez wizyty kontrolne w środowisku, w okresie co najmniej 2 miesięcy od zakończenia współpracy asystenta z rodziną. Monitoring dokumentowany jest za pomocą karty prowadzonego monitoringu. W przypadku zakończenia asystentury wynikającej z braku współpracy z asystentem rodziny lub rezygnacji rodziny ze wsparcia asystenta rodziny, dalsza praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych odbywa się poprzez wizyty kontrolne w środowisku dokonywane przez pracownika socjalnego. Wizyty odbywają się nie rzadziej niż raz w miesiącu do momentu, kiedy pracownik socjalny uzna, iż rodzina nie wymaga wsparcia.

Asystenci rodziny i pracownicy socjalni pracujący z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zobowiązani są do systematycznego podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Zgodnie z przepisami, asystent rodziny może pracować z maksymalnie 15 rodzinami, w jednym czasie. Czas pracy asystenta rodziny z konkretną rodziną, uzależniony jest od ustalonego planu pracy z rodziną.

W CUS jest zatrudnionych 2 asystentów rodziny. W roku 2024 liczba rodzin objętych asystenturą wynosiła 35 rodzin, a w roku 2025 wyniosła 40 rodzin. Podstawową przyczyną objęcia rodzin z Miasta i Gminy Pleszew wsparciem w ramach asystentury była niekorzystna sytuacja rodzinna, a co za tym idzie problemy opiekuńczo–wychowawcze, przemoc w rodzinie, niezaradność czy nadużywanie alkoholu.

Tabela nr 8. Charakterystyka asystentury rodzinnej prowadzonej przez CUS w latach 2021-2025.

		2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin objętych asystenturą		39	37	46	35	40
Liczba rodzin, które w danym roku zostały objęte asystenturą		13	7	19	21	17
Liczba rodzin, które w danym roku zakończyły współpracę z asystentem		11	9	25	8	15
Liczba rodzin objętych asystenturą na podstawie postanowienia Sądu Rodzinnego		0	0	0	1	3
Powody zakończenia asystentury	osiągnięte cele	8	4	14	4	9
	rezygnacja klienta	1	0	4	1	0
	zmiana miejsca pobytu dziecka	0	1	0	1	2
	rezygnacja asystenta rodziny (brak współpracy)	0	2	2	2	0
	wyprowadzka klienta poza obszar Gminy	2	2	4	0	4
	zawieszenie władzy rodzicielskiej	0	0	1	0	0
Liczba rodzin objętych monitoringiem		7	9	10	4	5
Średni czas pobytu rodziny w asystenturze		19 m-cy	33 m-ce	22 m-ce	24 m-ce	36 m-cy
Najkrótszy czas pobytu w asystenturze		3 m-ce	4 m-ce	1 m-c	7 m-cy	8 m-cy
Najdłuższy czas pobytu w asystenturze		41 m-cy	59 m-cy	71 m-cy	84 m-ce	60 m-cy

Źródło: opracowanie własne CUS.

W ocenie CUS, wsparcie w ramach asystentury jest jedną z najbardziej skutecznych metod pracy z rodziną. Pomoc ta jest celowana bezpośrednio do konkretnych rodzin i indywidualnie ustalana w zależności od potrzeb rodziny. Godny podkreślenia jest fakt, iż sama asystentura nie jest w stanie w pełni zaspokoić realizacji zadania, asystenci powinni mieć możliwość korzystania z szeregu możliwości współpracy z rodziną, chociażby wsparcia w ramach terapii, wsparcia psychologicznego, a także wszelkiego rodzaju placówek czy miejsc, które dałyby wsparcie dzieciom w ich edukacji czy nauki spędzania czasu wolnego.

Mimo ogromnych trudności w prowadzeniu asystentury, z uwagi na obciążenia psychiczne asystentów, ogromną odpowiedzialność, trudności w przełamywaniu oporów rodziców do zmiany, na uwagę zasługuje efekt końcowy tych działań, w których większość prowadzonych asystencji kończy się realizacją ustalonych celów.

5. Wsparcie instytucjonalne rodzin

Interdyscyplinarność i współpraca różnych instytucji ma kluczowe znaczenie we wspieraniu współczesnych rodzin, ponieważ potrzeby rodziny rzadko ograniczają się do jednego obszaru życia. Wsparcie społeczne, edukacyjne, wychowawcze, kulturalne czy środowiskowe wzajemnie się uzupełniają, dlatego skuteczna pomoc wymaga łączenia kompetencji i zasobów różnych podmiotów. CUS, szkoła i inne placówki oświatowe, biblioteki, instytucje kultury oraz organizacje społeczne mogą tworzyć lokalny system wsparcia, w którym rodzina nie jest kierowana od instytucji do instytucji, lecz otrzymuje pomoc adekwatną do swojej sytuacji.

Szczególne znaczenie ma wymiana informacji, wzajemne uzupełnianie działań oraz wspólne rozpoznawanie potrzeb dzieci i rodziców. Szkoła może dostrzec trudności dziecka w codziennym funkcjonowaniu, biblioteka i instytucje kultury mogą tworzyć przestrzeń do integracji, rozwoju zainteresowań i budowania relacji, natomiast CUS może koordynować dostęp do szerszego systemu usług i wsparcia. Dopiero połączenie tych zasobów pozwala budować środowisko, w którym rodzina otrzymuje wsparcie nie tylko w sytuacji kryzysu, ale również w codziennym funkcjonowaniu i rozwoju. W takim modelu poszczególne instytucje nie konkurują ze sobą o rolę „głównego” realizatora pomocy, lecz stają się elementami jednego lokalnego ekosystemu wsparcia rodziny.

5.1. System Oświaty

System oświaty stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia rodziny, ponieważ placówki oświatowe, obok realizacji zadań dydaktycznych i wychowawczych, pełnią ważną funkcję w zakresie rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży oraz wspierania rodziców w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie Miasta i Gminy Pleszew funkcjonują placówki zapewniające dzieciom i młodzieży możliwość korzystania z edukacji na różnych etapach rozwoju. W systemie oświaty funkcjonują zarówno zespoły szkolno-przedszkolne, przedszkola publiczne i niepubliczne, jak również szkoły podstawowe prowadzone przez podmioty publiczne i niepubliczne.

Łącznie z systemu edukacji na poziomie wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych w Gminie Pleszew korzysta 3.735 dzieci.

W Mieście i Gminie Pleszew realizowane są liczne działania ukierunkowane na rozwój edukacji przedszkolnej i szkolnej, w tym przede wszystkim projekt „Rozwój edukacji i kształcenia w Mieście i Gminie Pleszew”, realizowany w latach 2025–2028 w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021–2027 i współfinansowany z EFS+. W ramach projektu dzieci i uczniowie korzystają m.in. z treningów umiejętności społecznych, warsztatów pamięci i koncentracji, zajęć logicznego myślenia i gier strategicznych, tutoringu matematycznego, konwersatoriów językowych, zajęć pływania, tańca, gimnastyki korekcyjnej, edukacji dotyczącej zdrowego odżywiania. Istotnym elementem jest również rozwijanie kompetencji nauczycieli, m.in. poprzez studia podyplomowe i inne

formy podnoszenia kwalifikacji, a także rozwijanie u starszych uczniów kompetencji związanych z wyborem dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej, przedsiębiorczością oraz finansami. Projekt obejmuje szeroki zakres placówek – zakładano objęcie wsparciem 937 dzieci w edukacji przedszkolnej, 2300 uczniów oraz 19 szkół i placówek systemu oświaty. Działania te pokazują, że polityka oświatowa Miasta i Gminy Pleszew koncentruje się nie tylko na realizacji podstawy programowej, ale także na wyrównywaniu szans edukacyjnych, rozwijaniu kompetencji społecznych, językowych, matematycznych i zdrowotnych dzieci oraz przygotowaniu uczniów do dalszego kształcenia i aktywności zawodowej.

W ramach systemu wspierania rodziny realizowane są ponadto działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, których celem jest wspieranie prawidłowego rozwoju psychofizycznego uczniów, kształtowanie właściwych postaw i zachowań społecznych oraz zapobieganie zjawiskom mogącym negatywnie wpływać na ich funkcjonowanie w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. W latach 2024–2026 na terenie Miasta i Gminy Pleszew realizowane są między innymi następujące przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym.

Projekt „Umiem Pływać” zapewnia uczniom klas I–III szkół podstawowych powszechny dostęp do pozalekcyjnych zajęć z zakresu nauki pływania. Dla dzieci zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Pleszew organizowane były nieodpłatne półkolonie zimowe i letnie, obejmujące zajęcia sportowe, artystyczne oraz spotkania w instytucjach i placówkach zewnętrznych, przy czym jedynym kosztem ponoszonym przez rodzica jest wyżywienie uczestnika. Realizowany jest również projekt „Zdrowo jem, więcej wiem”, objęty honorowym patronatem Pierwszej Damy Rzeczypospolitej Polskiej Agaty Kornhauser-Dudy, którego celem jest kształtowanie u uczniów postaw prozdrowotnych oraz wiedzy z zakresu zasad zdrowego odżywiania. W ramach wsparcia rodziców realizowany jest program „Mamo, tato, co wy na to?”, którego celem jest zwrócenie uwagi rodziców i opiekunów dzieci w wieku 5–6 lat na specyfikę rozwoju w tym okresie, w tym na zmiany fizyczne i psychiczne oraz towarzyszące im potrzeby i kryzysy rozwojowe. Realizowany jest ponadto program „Przyjaciele Zippiego”, ukierunkowany na promocję zdrowia psychicznego oraz kształtowanie i rozwijanie umiejętności psychospołecznych u małych dzieci, w tym umiejętności radzenia sobie z trudnościami.

Placówki oświatowe są ważnym partnerem w rozpoznawaniu sytuacji rodzinnej dziecka. Nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy i psycholodzy szkolni mogą obserwować funkcjonowanie dziecka w środowisku edukacyjnym, identyfikować trudności w nauce, problemy wychowawcze oraz sygnały wskazujące na problemy rodzinne. Współpraca szkół i przedszkoli z CUS, Poradnią Psychologiczno–Pedagogiczną w Pleszewie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie, Komendą Powiatową Policji w Pleszewie, Zespołem Interdyscyplinarnym w Pleszewie oraz innymi podmiotami umożliwia wcześniejsze rozpoznanie problemów i podjęcie adekwatnych działań

pomocowych. Potwierdzeniem aktywnej roli placówek oświatowych w tym zakresie jest liczba pism kierowanych przez szkoły i przedszkola do Sądu w sprawie wglądu w sytuację rodziny – w 2024 r. wystosowano 12 takich pism, a w 2025 r. – 13.

Z perspektywy niniejszego Programu szczególnego znaczenia nabiera zatem nie tylko zapewnienie dzieciom dostępu do edukacji, ale również wykorzystanie potencjału placówek oświatowych w działaniach profilaktycznych, wychowawczych i wspierających rodziny. Szkoły i przedszkola powinny pozostawać aktywnym elementem lokalnego systemu wsparcia, zwłaszcza w przypadku rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

5.2. Pozostałe instytucje

Tabela nr 9. Instytucje systemu wsparcia rodziny w Mieście i Gminie Pleszew.

Lp.	Instytucja	Zadania w zakresie wspierania rodzin
1.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, dotyczących profilaktyki uzależnień i zdrowego stylu życia, • wydawanie opinii w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, • kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż alkoholu • prowadzenie dokumentacji spraw osób nadużywających alkohol, które są zgłoszone do leczenia oraz osób współuzależnionych od alkoholu, • prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży
2.	Sport Pleszew Sp. z o.o.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności w zakresie wypoczynku, sportu, rekreacji, rehabilitacji zdrowotnej i turystyki, • prowadzenie obiektów sportowych służących poprawie kondycji fizycznej, działalności rozrywkowej i rekreacyjnej, działalności turystycznej, edukacji sportowej i prozdrowotnej, zajęć sportowych i rekreacyjnych, • współpraca z klubami sportowymi i stowarzyszeniami działającymi w zakresie sportu, rekreacji i turystyki
3.	Zajeżdźnia Kultury w Pleszewie, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Pleszewie, Muzeum Regionalne w Pleszewie	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie i rozbudowywanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, wychowanie poprzez sztukę – edukacja kulturalna • tworzenie warunków dla rozwoju ruchu regionalnego, wspieranie profesjonalnej i amatorskiej działalności artystycznej, upowszechnianie wiedzy w sztuce, organizowanie działalności środowiskowej w zespołach, sekcjach, kołach i klubach zainteresowań, prowadzenie galerii artystycznej, • prowadzenie kina Hel • zapewnienie rozwoju i zaspokajania potrzeb edukacyjnych, czytelniczych, informacyjnych • organizowanie różnorodnych wydarzeń kulturalnych i artystycznych, takich jak konkursy, warsztaty, spektakle, festyny, koncerty, itp. • udostępnianie informacji o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz oświatowej,
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie oraz Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pleszewie	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz prowadzenia naboru na kandydatów do pełnienia tej funkcji, • przyznawanie świadczeń na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej, • wspieranie funkcjonowania rodzin zastępczych, • propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, • wspieranie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, • prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej – udzielanie specjalistycznego poradnictwa
5.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pleszewie	<ul style="list-style-type: none"> • diagnozowanie dzieci i młodzieży, • udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, • realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, • organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
6.	Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań w zakresie profilaktyki społecznej w celu zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz patologii społecznych, • ochrona bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego, • realizacja i organizacja programów i akcji prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego,

		<ul style="list-style-type: none"> współpraca z innymi jednostkami Policji, prokuraturą, sądami oraz innymi podmiotami poza policyjnymi.
7.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie	<ul style="list-style-type: none"> interwencje w obszarze problemów rodzinnych bezpłatna pomoc psychologiczna bezpłatna pomoc prawna profilaktyka w zakresie przemocy domowej pomoc konsultacyjno-doradcza

Źródło: opracowanie własne CUS.

6. Wsparcie rodzin w zakresie świadczeń pieniężnych

6.1. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości. Istotne jest również wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwienia im życia w warunkach godnych człowieka. Poniższa tabela obrazuje przyczyny udzielania pomocy w latach 2021 – 2025.

Tabela nr 10. Liczba rodzin, którym w latach 2021 – 2025 udzielono wsparcia w ramach świadczeń z pomocy społecznej w zależności od przyczyny udzielania wsparcia.

Powód udzielania wsparcia	2021	2022	2023	2024	2025
Ubóstwo	122	121	112	87	80
Bezrobocie	170	128	102	53	52
Niepełnosprawność	369	414	395	343	305
Długotrwała lub ciężka choroba	330	426	373	330	307
Przemoc domowa	7	3	10	5	3
Alkoholizm	11	11	2	9	11
Narkomania	0	0	2	0	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	86	78	52	26	15
w tym wielodzietność	44	40	28	15	8
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	94	119	90	45	33
w tym rodziny niepełne	74	94	67	41	27
w tym rodziny wielodzietne	17	24	21	6	5

Źródło: opracowanie własne CUS.

Jak pokazują powyższe dane na przełomie dwóch ostatnich lat, pomocy najczęściej udzielano z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz ubóstwa. Z perspektywy Programu, szczególnie istotne są dane dotyczące bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, gdyż warunkują podjęcie działań pomocowych w kierunku przywrócenia rodzicom zdolności do radzenia sobie z trudnościami.

Tabela nr 11. Liczba rodzin, którym w latach 2021 – 2025 udzielono wsparcia w ramach świadczeń z pomocy społecznej.

	2021		2022		2023		2024		2025	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Liczba rodzin i osób objętych wsparciem w ramach świadczeń z pomocy społecznej	887	1394	878	1338	765	1127	546	740	408	602

Źródło: opracowanie własne CUS.

Powyższe wyniki wskazują, iż liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego systematycznie spada na przestrzeni ostatnich lat. Powyższe dane mogą wskazywać na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców lub potrzebę innego rodzaju wsparcia. Podkreślić jednak należy,

że obowiązujące w pomocy społecznej kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń od lat jest bardzo niskie.

Jednym z ważniejszych filarów pomocy rodzinom jest Program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2024 – 2028”. Miasto i Gmina Pleszew od wielu lat jest jego beneficjentem. Program przewiduje wsparcie finansowe Gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. Program zapewnia pomoc m.in. dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Kryterium dochodowe w wysokości 200%, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej²³, uprawniające do korzystania ze wsparcia z Programu, wynosi 1.646 zł dla osoby w rodzinie. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

Tabela nr 12. Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach Programu w formie gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej.

	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach Programu w formie gorącego posiłku przygotowanego w stołówce, w tym:	308	275	197	125	59
Szkoły	59	58	51	90	29
Przedszkola	249	217	146	35	30

Źródło: opracowanie własne CUS.

Powyższe dane pokazują, że liczba dzieci objętych dożywianiem w przedszkolach i szkołach w latach 2024 - 2025 drastycznie spadła, bo aż o 52,8 %. Tak istotny spadek koresponduje z obserwowanym niżem demograficznym i wynikającym z niego zmniejszeniem się liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym na terenie Miasta i Gminy Pleszew, co bezpośrednio przekłada się na mniejszą liczbę potencjalnych odbiorców tej formy wsparcia.

6.2. Stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny

Udzielanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym stanowi zadanie własne Gminy, na realizację którego Gmina otrzymuje dotację z budżetu państwa²⁴. Wysokość stypendium wypłacanego uczniowi wynosi od 99,20 zł do 248,00 zł miesięcznie i może być wypłacone od jednego do dziesięciu miesięcy w danym roku szkolnym. Dochód uprawniający do ubiegania się o stypendium szkolne wynosi 823,00 zł na osobę w rodzinie. Wysokość ww. kwoty wyliczana jest na podstawie ustawy o pomocy społecznej²⁵.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

²³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639 ze zmianami)

²⁴ art. 70 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 650)

²⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639 ze zmianami)

Powyższym świadczeniem w roku 2024 objęto pomocą 52 dzieci, w roku 2025 było ich 47.

Zasiłek szkolny to forma pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Takie świadczenie przysługuje uczniom, którzy znajdują się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, np. których sytuacja materialna uległa pogorszeniu i z powodu śmierci rodzica.

Zasiłek szkolny może być przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Może on być przyznawany raz lub kilka razy w ciągu roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego. Zasiłek szkolny nie może przekroczyć jednorazowo pięciokrotności kwoty zasiłku rodzinnego, przysługującego na dziecko w wieku 5 – 18 lat, określonego w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych²⁶. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat nie wypłacano zasiłków szkolnych, z uwagi na brak wniosków w tym zakresie.

6.3. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne stanowią zamknięty katalog możliwości udzielania wsparcia finansowego rodzinom. Wypłacany jest na podstawie z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Do świadczeń rodzinnych należą:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:
 - urodzenia dziecka,
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - samotnego wychowywania dziecka,
 - wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - rozpoczęcia roku szkolnego,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. becikowe,
- 3) świadczenie rodzicielskie,
- 4) zasiłek pielęgnacyjny
- 5) świadczenie pielęgnacyjne.

Powyższy katalog świadczeń podzielić można na te, których przyznanie uwarunkowane jest kryteriami dochodowymi (jest to zasiłek rodzinny wraz z dodatkami i tzw. becikowe) oraz te, których otrzymanie wiąże się z określonym stanem czy sytuacją, tj. niepełnosprawnością – w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego oraz pozostawieniem bez zatrudnienia

²⁶ Art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208 ze zmianami)

w przypadku świadczenia rodzicielskiego. Szczegółowe kryteria oraz kwoty świadczeń przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 13. Rodzaje świadczeń, kryteria przyznawania oraz wartość przysługujących świadczeń w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych na dzień 31 sierpnia 2026 r.

Rodzaj świadczenia		Cel wsparcia	Podstawowe kryterium uprawniające do uzyskania wsparcia	Wartość świadczenia	Okres na jaki świadczenie jest przyznawane
Zasiłek rodzinny		Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Kryterium dochodowe, dochód na osobę w rodzinie 674 zł, w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne kryterium wynosi 764 zł	x	Okres zasiłkowy
	– na dziecko do 5 lat			95 zł	
	– na dziecko w wieku od 5 do 18 lat			124 zł	
	– na dziecko od 18 do 24 lat			135 zł	
Dodatki do zasiłku rodzinnego					
	– z tytułu urodzenia dziecka	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego oraz zaświadczenie lekarskie poświadczające opiekę od 10 tygodnia ciąży	1000 zł	Jednorazowo
	– z tytułu opieki nad dzieckiem w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego oraz zgoda pracodawcy na udzielenie urlopu wychowawczego	400 zł	Okres zasiłkowy, maksymalnie 12/36/72 miesiące
	– z tytułu samotnego wychowywania dziecka	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego, wypłacane w przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje lub gdy ojciec dziecka jest nieznany	193 zł/386 zł	Okres zasiłkowy
	– z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego, przysługuje na trzecie i kolejne dziecko	95 zł	Okres zasiłkowy
	– z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego oraz posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności	90 zł/110 zł	Okres zasiłkowy
	– z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego, przysługuje od 5 r. ż. dziecka	100 zł	Jednorazowo, wypłacane we wrześniu
	– z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Przysługiwanie zasiłku rodzinnego	69 zł/113 zł	Okres zasiłkowy
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. becikowe		Ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka	Kryterium dochodowe, dochód na osobę w rodzinie 1922 zł oraz zaświadczenie lekarskie poświadczające opiekę od 10 tygodnia ciąży	1000 zł	Jednorazowo
Świadczenie rodzicielskie		Przysługuje osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego	Brak zasiłku macierzyńskiego w ZUS/KRUS	1000 zł	Maksymalnie na okres 52/65/67/69/71 tygodni
Zasiłek pielęgnacyjny		Ma na celu częściowe pokrycie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji	Posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności	215,84 zł	Na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
Świadczenie pielęgnacyjne		To świadczenie dla osób, które nie podejmują pracy lub z niej rezygnują, żeby opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny	Posiadanie przez dziecko orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności	3386 zł	Na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne CUS.

6.4. Świadczenie „Za życiem”

1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem”²⁷. Ustawa ta wprowadziła jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł, które przysługuje z tytułu urodzenia się dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. Podstawowym warunkiem przyznania tego świadczenia jest posiadanie przez dziecko zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zaświadczenie takie może być wystawione wyłącznie przez lekarza posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.

6.5. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia wypłacane z funduszu alimentacyjnego wypłacane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁸. W sytuacji bezskuteczności egzekucji zasądzonych alimentów, po spełnieniu kryteriów dochodowych, wierzyciel ma prawo wnioskować o wypłatę świadczenia. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do 18. roku życia, do ukończenia nauki w szkole lub szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia lub bezterminowo, jeżeli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 14. Liczba wypłaconych w latach 2021-2025 świadczeń, w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

		Liczba świadczeniobiorców				
		2021	2022	2023	2024	2025
Zasiłek rodzinny						
	– na dziecko do 5 lat	558	517	376	294	210
	– na dziecko w wieku od 5 do 18 lat	1287	1159	961	800	615
	– na dziecko od 18 do 24 lat	180	128	103	84	76
Dodatki do zasiłku rodzinnego						
	– z tytułu urodzenia dziecka	71	51	35	30	14
	– z tytułu opieki nad dzieckiem w trakcie korzystania z urlopu wychowawczego	78	59	40	34	26
	– z tytułu samotnego wychowywania dziecka	116	97	83	74	63
	– z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	282	247	219	197	159
	– z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	160	151	130	123	97
	– z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1047	890	775	670	498
	– z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	206	166	181	123	90
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, tzw. becikowe		199	143	131	103	76

²⁷ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829)

²⁸ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2026 r. poz. 79)

Świadczenie rodzicielskie	132	109	88	84	83
Zasiłek pielęgnacyjny	1329	1387	1457	1684	1658
Świadczenie pielęgnacyjne	251	334	391	402	394
Świadczenie „Za życiem”	4	1	3	3	1
Świadczenia z Funduszu alimentacyjnego	98	83	71	142	107

Źródło: opracowanie własne CUS.

6.6. Dodatek mieszkaniowy

Dodatek mieszkaniowy przysługuje m.in. tym gospodarstwom domowym, których dochód w okresie 3 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o jego przyznanie na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył 30%, przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku.

W 2024 r. kwota ta wynosiła 1.903,85 zł., w 2025 r. - 2.454,52 zł, natomiast w 2026 r. - 2.671,07 zł. Ponadto przyznanie dodatku mieszkaniowego obwarowane jest kryteriami związanymi z powierzchnią mieszkania oraz wartością wydatków na mieszkanie.

W 2024 roku w ramach dodatku mieszkaniowego wpłynęło 698 wniosków, z których 619 zakończono decyzją przyznającą świadczenie. W roku 2025 wpłynęło 646 wniosków na podstawie których wydano 568 decyzji przyznających. Zatem w 2025 roku w porównaniu z rokiem 2024 odnotowano spadek zarówno liczby wniosków o dodatek mieszkaniowy (o 7,4%), jak i liczby decyzji przyznających świadczenie (o 8,2%). Pomimo spadku liczby wniosków o dodatek mieszkaniowy oraz liczby przyznanych świadczeń, wynikającego ze zmniejszenia liczby osób korzystających z tej formy wsparcia, wzrost kosztów utrzymania mieszkań przekłada się na wyższe jednostkowe kwoty wypłacanych dodatków.

7. Wsparcie dla rodzin wielodzietnych

7.1. Karta Dużej Rodziny

Miasto i Gmina Pleszew realizuje szereg działań na rzecz swoich mieszkańców. Jednym z nich jest możliwość skorzystania z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, która jest rządowym programem skierowanym do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Program ma na celu przyznanie uprawnień osobom posiadającym ważną Kartę do korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Program gwarantuje zniżki u wielu partnerów – zarówno instytucji publicznych, jak i prywatnych przedsiębiorstw. Można skorzystać m. in. z oferty rekreacyjnej, sportowej, edukacyjnej, kulturalnej czy transportowej. Karta Dużej Rodziny wspiera rodziców mających co najmniej troje dzieci – oferuje atrakcyjne rabaty w sklepach i punktach usługowych.

W 2024 roku wpłynęły 83 wnioski i wydano 295 kart, a w roku 2025 liczba złożonych wniosków wynosiła 57 i wydano 134 karty.

7.2. Program „Wielkopolska Karta Dużej Rodziny”

Uchwałą Nr 4705/2014 z dnia 29 maja 2014 roku, Zarząd Województwa Wielkopolskiego, przyjął program „Wielkopolska Karta Rodziny”. W/w program jest programem działań na rzecz rodzin wielodzietnych z województwa wielkopolskiego. W dniu 27 czerwca 2016 r. zostało zawarte porozumienie partnerskie między Województwem Wielkopolskim a Miastem i Gminą Pleszew, którego celem jest realizacja Programu „Wielkopolska Karta Rodziny”. Adresatem działań w ramach Programu są rodziny 3+, w tym także rodziny z terenu Miasta i Gminy Pleszew.

Posiadanie Wielkopolskiej Karty Rodziny zapewnia wielkopolskim rodzinom preferencyjne warunki w dostępie do szeroko rozumianego katalogu ofert z zakresu kultury, oświaty, rekreacji, transportu, na zasadzie zniżek udzielanych przez podmioty przystępujące do Programu. Ubieganie się o przyznanie Wielkopolskiej Karty Rodziny odbywa się według zasad przyznawania Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.

W 2024 roku na poczet wydania Wielkopolskiej Karty Rodziny wpłynęło 10 wniosków i wydano 28 kart, a w roku 2025 liczba złożonych wniosków wynosiła 43, wydano 136 kart.

7.3. Program Karta „Rodzina PPL3+”

Uchwałą nr XXVI/313/2013 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia i realizacji Programu „Rodzina PPL 3 +” uruchomiony został program skierowany do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Programem może zostać objęta rodzina, która posiada na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 24 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się lub studiuje. Rodzicom karta przysługuje dożywotnio.

Ponadto posiadacz karty może skorzystać z dwóch darmowych miejsc w Płatnej Strefie Parkowania przy Pl. Kościuszki. Nie ma potrzeby wypełniać kart parkingowych, wystarczy niebieską kartę Rodzina PPL 3+ włożyć za przednią szybę samochodu w widocznym miejscu.

Tabela nr 15. Liczba rodzin i wydanych kart z Programu „Rodzina PPL 3+” w latach 2021 - 2025.

Rok	Liczba rodzin	Ilość wydanych kart
2021	75	258
2022	121	330
2023	96	293
2024	82	266
2025	61	151

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie

8. Usługi społeczne

CUS w ramach swojej działalności wspiera mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, w tym rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Niezwykle ważną rolę w tym procesie odgrywają usługi społeczne, których nadrzędnym celem jest stała diagnostyka potrzeb rodzin w tym zakresie oraz projektowanie działań mających na celu wczesne zapobieganie sytuacjom kryzysowym.

W latach 2024 i 2025 w ramach usługi społecznej „Centrum Wsparcia Rodziny eMOCja”, pleszewskie rodziny mogły skorzystać z następujących usług:

Tabela nr 16. Liczba zrealizowanych usług w ramach usługi społecznej „Centrum Wsparcia Rodziny eMOCja” w latach 2024 – 2025.

Rok	Forma wsparcia	Liczba odbiorców
2024	Psycholog dziecięcy	8 osób
	Mediator rodzinny	2 rodziny
	Kursy podnoszące umiejętności i kompetencje wychowawcze	9 rodzin
	Warsztaty ze skutecznej komunikacji w rodzinie	7 osób
2025	Psycholog dziecięcy	29 osób
	Poradnictwo logopedyczne	18 osób
	Indywidualne zajęcia rewalidacyjne dla dzieci ze spektrum autyzmu	6 osób
	Poradnictwo pedagogiczne	9 osób
	Warsztaty rodzinne „Spotkanie ze sztuką”	13 osób
	Zajęcia dla dzieci — Program „ZIPPI”	4 osoby
	Warsztaty dla rodziców	grupy 10-osobowe

Źródło: opracowanie własne CUS.

Ponadto w ramach prowadzonych warsztatów udzielono wsparcia w zakresie budowania zdrowych relacji rodzinnych, wychowania i komunikacji z dzieckiem, radzenia sobie z emocjami i trudnymi zachowaniami, a także przeciwdziałania zagrożeniom XXI wieku, uzależnieniom, hejtowi i mowie nienawiści w sieci.

8.1. Organizowanie społeczności lokalnej jako działania wspierające integrację rodzin

Organizowanie społeczności lokalnej stanowi ważny element lokalnego systemu wspierania rodzin w Mieście i Gminie Pleszew. Działania te, realizowane przez CUS, ukierunkowane są na rozpoznawanie potrzeb mieszkańców, aktywizowanie ich potencjału, wzmacnianie więzi społecznych oraz rozwijanie lokalnych sieci wsparcia. Szczególne znaczenie w tym obszarze ma tworzenie warunków sprzyjających rodzinom w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych poprzez umożliwianie korzystania grup wsparcia oraz warsztatów integracyjnych. Elementami tego systemu są m.in.:

- Pleszewska Dzielnia – działania odbywają się w każdy czwartek tygodnia a rodziny mogą przyjść i nadać przedmiotom drugie życie a co za tym idzie zaoszczędzić budżet domowy
- Grupa samopomocowa „Przystań Rodzica” – spotkania odbywają się w każdy drugi piątek miesiąca,
- Warsztaty tematyczne dla dzieci z opiekunami.

8.2. Praca socjalna

Na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku świadczona jest praca socjalna. Prowadzona jest ona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej. Zadaniem pracownika socjalnego jest organizowanie pracy z rodziną tak, by w skuteczny sposób wykorzystywać dostępne zasoby klienta, środowiska lokalnego oraz instytucji. Praca socjalna jest realizowana między innymi poprzez sporządzanie wywiadów środowiskowych oraz udzielanie osobom zarówno korzystającym jak i niekorzystającym ze świadczeń pomocy społecznej porad i wskazówek w szczególności w zakresie: pomocy w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności, pomocy w dotarciu do pracodawców, pozyskaniu dostępnych ofert pracy, pomocy w organizowaniu czasu wolnego, motywowaniu do podjęcia leczenia, umożliwieniu skorzystania z konsultacji psychologicznej czy prawnej.

Aby zapewnić wsparcie rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz wesprzeć w zapewnieniu prawidłowych bodźców do stymulowania rozwoju dziecka w środowisku domowym działają wprowadzone przez CUS dyżury pracowników socjalnych. Dyżury pełnione są w siedzibie CUS przy ul. Rynek 10 w Pleszewie, czyli przestrzeni bardziej intymnej, wspierającej trudny proces diagnostyczny.

W trakcie dyżurów realizowana jest:

- Bezpośrednia pomoc i wsparcie – osoby mogą w bezpiecznej atmosferze skontaktować się z pracownikiem socjalnym, który pomoże w zrozumieniu sytuacji, udzieli informacji na temat dostępnych form pomocy (itp. wsparcia asystenta rodziny, pomocy prawnej, psychologicznej),
- Poradnictwo i edukacja – pracownicy socjalni udzielają porad dotyczących tego, na czym polega współpraca, czego można oczekiwać,
- Koordynacja działań – pracownicy udzielają porad i informacji o instytucjach, które mogą pomóc w problemach opiekuńczo-wychowawczych gdzie pojawił się również problem przemocy domowej, ich zadaniem jest wskazanie dostępnych zasobów, które oferują pomoc w różnych aspektach (itp. organizacje pozarządowe, telefon zaufania, policja itp.),
- Monitorowanie sytuacji – pracownicy socjalni monitorują sytuację rodzin, co pozwala na ocenę skuteczności działań oraz na wprowadzenie ewentualnych zmian w planie pracy aby był bardziej efektywny.

9. Analiza SWOT

Diagnoza systemu wsparcia rodzin w Mieście i Gminie Pleszew została zwieńczona analizą SWOT, stanowiącą podstawę sformułowania obszarów problemowych i celów strategicznych Programu.

Tabela nr 17. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • zatrudnienie asystentów rodziny, • szeroka działalność CUS, która zapewnia wsparcie finansowe i socjalne na rzecz rodzin przeżywających trudności, • dostęp do poradnictwa specjalistycznego tj. psycholog dziecięcy oraz dla osób dorosłych, porady prawne, mediacje, • warsztaty dla rodzin oraz grupy samopomocowe, • dobrze przygotowana i podnosząca kwalifikacje oraz umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodzin, • aktywna współpraca z instytucjami wspierającymi rodziny, • obowiązujące akty prawne oraz programy, • prowadzenie działań zapobiegających umieszczeniom dzieci poza ich rodzinom biologiczną, • współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, • szeroka oferta zajęć organizowanych przez Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy w Pleszewie, Zajeźdźnię Kultury w Pleszewie oraz Sport Pleszew Sp. z o.o., 	<ul style="list-style-type: none"> • niska motywacja ze strony rodzin do współpracy w zakresie rozwiązywania obszarów problemowych, • niechęć rodzin do nawiązywania współpracy z instytucjami pomocowymi, • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, • niska świadomość części rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych, • bezradność w przezwyciężaniu problemów z wykorzystaniem własnych zasobów i możliwości, • brak mieszkań treningowych i wspomaganych, • wyuczone bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej zwłaszcza finansowej przekazywanej z pokolenia na pokolenie, • całkowite zerwanie więzi rodzic-dziecko po zabezpieczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej, • zanik więzi i tradycji rodzinnych
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości znaczenia i wartości rodziny oraz wiedzy dotyczącej prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny, wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia dostępnych na terenie Miasta i Gminy Pleszew, pozyskiwanie na realizację zadań środków zewnętrznych, wzmocnienie pozycji i autorytetu rodziców usamodzielnienie rodzin zależnych od pomocy społecznej, zaangażowanie rodzin we współpracę ze służbami pomocowymi 	<ul style="list-style-type: none"> niepewność finansowania działań (niestabilność, ograniczone środki finansowe), rosnąca liczba zadań do realizacji przez samorządy przy braku lub niewielkim poziomie dofinansowania zadań, wypalenie zawodowe pracowników, niestabilność w podejmowanych działaniach, zanik bezpośrednich kontaktów wśród ludzi na rzecz telefonicznych i internetowych kontaktów, brak systematycznych rozwiązań problemów społecznych, zwłaszcza bezrobocia niski poziom zainteresowania rodziców problemami dziecka i formą spędzania przez niego wolnego czasu występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne instytucje.
---	---

Zródło: opracowanie własne CUS.

Z analizy SWOT wynika że, sprawnie działające instytucje na szczeblu Gminnym mogą przeciwdziałać dysfunkcjom i patologiom społecznym oraz dążyć do ich marginalizacji. Korzystając z szans, doskonaląc metody działania, kształtując odpowiednią politykę społeczną Gminy można wiele zmienić. Wobec zawiłych i skomplikowanych problemów wskazane jest stosowanie pracy socjalnej prowadzonej w celu wypełniania i wzmacniania zmiany oraz wsparcie i działanie interdyscyplinarne ze strony instytucji współpracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny.

10. Obszary problemowe

Na podstawie przedstawionych danych demograficznych, ekonomicznych i społecznych oraz informacji o korzystaniu przez rodziny z dostępnych form wsparcia wyodrębniono kluczowe problemy i potrzeby wymagające uwzględnienia w Programie:

- 1) **Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza** – bezradność rodziców w kwestiach wychowawczych, brak właściwych wzorców, zaniedbywanie obowiązków szkolnych i zdrowotnych dzieci oraz trudności w budowaniu prawidłowych relacji rodzinnych.
- 2) **Problemy materialno-bytowe i ubóstwo** – niskie dochody utrudniające zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, mieszkaniowych i edukacyjnych dzieci.
- 3) **Uzależnienia i współuzależnienia** – alkoholizm, narkomania oraz nadużywanie innych substancji psychoaktywnych, które bezpośrednio destrukcyjnie wpływają na bezpieczeństwo i rozwój dzieci.
- 4) **Przemoc domowa** – występowanie przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej lub seksualnej, wymagające procedury Niebieskiej Karty oraz izolacji sprawców.
- 5) **Bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego** – brak umiejętności zarządzania domowym budżetem, niezaradność życiowa, higieniczna i organizacyjna.
- 6) **Bezrobocie i bierność zawodowa** – długotrwałe pozostawanie bez pracy, brak kwalifikacji lub motywacji do podjęcia zatrudnienia, co generuje zależność od systemu pomocy społecznej.

- 7) **Niepełnosprawność i długotrwała choroba** – obciążenie fizyczne, psychiczne i finansowe wynikające z opieki nad chorym bądź niepełnosprawnym członkiem rodziny (zarówno dzieckiem, jak i dorosłym).

11. Adresaci Programu

Adresatami niniejszego Programu są wszystkie rodziny z Miasta i Gminy Pleszew, w szczególności rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze względem dzieci, zagrożone ubóstwem, zmagające się z bezrobociem, problemem uzależnienia oraz rodzin dotkniętych przemocą.

12. Cele Programu

12.1. Cel główny

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Pleszew w stwarzaniu optymalnych warunków do dobrego wychowywania dzieci w ich rodzinach biologicznych oraz w szczególności wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

12.2 Cele szczegółowe

1. Wsparcie rodziny w zabezpieczeniu jej potrzeb socjalno – bytowych oraz poprawa sytuacji materialnej.
2. Rozwijanie prawidłowych wzorców rodzicielskich oraz wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez szeroki dostęp do usług społecznych i różnych form spędzania czasu wolnego.
4. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W ramach realizacji celów szczegółowych opracowano zakres konkretnych działań oraz wskaźników realizacji.

Tabela nr 18. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 1.

Cel nr 1	Wsparcie rodziny w zabezpieczeniu jej potrzeb socjalno-bytowych oraz poprawa sytuacji materialnej
Zadania do realizacji	1. Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia w formie świadczeń rodzinnych, stypendium szkolnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń z pomocy społecznej
	2. Zapewnienie wsparcia dzieciom w przedszkolach i szkołach w formie jednego gorącego posiłku
	3. Wsparcie w ramach uzyskania możliwości uzyskania lepszych warunków lokalowych poprzez udział w posiedzeniach komisji ds. przydziału mieszkań socjalnych
	4. Zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dziecka w pieczy zastępczej
	5. Karta Dużej Rodziny, Wielkopolska Karta Dużej Rodziny, Rodzina PPL3+

	6. Dostęp do Pleszewskiej Dzielni (ubrania, sprzęty domowe)
	7. Praca socjalna w zakresie działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących miejsc, w których można uzyskać pomoc
	8. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Pleszewie w zakresie udostępniania informacji nt. ofert pracy oraz działania uaktywniające zawodowo i społecznie
Realizatorzy	CUS, Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie, Pleszewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o., Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie
Zakładany efekt	Poprawa sytuacji materialnej oraz warunków socjalno-bytowych pleszewskich rodzin
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba rodzin uzyskujących wsparcie w ramach świadczeń oraz posiłku, kwoty wypłaconych świadczeń, liczba posiedzeń dot. przydzielania mieszkań socjalnych, liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela nr 19. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 2.

Cel nr 2	Rozwijanie prawidłowych wzorców rodzicielskich oraz wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez szeroki dostęp do usług społecznych i różnych form spędzania czasu wolnego
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie i analiza rodzin poprzez pracę socjalną, oraz współpracę z podmiotami działającymi na rzecz rodziny 2. Świadczenie wsparcia poprzez współpracę z asystentem rodziny 3. Świadczenie pracy socjalnej dla rodzin z dziećmi 4. Świadczenie usług społecznych dla rodzin z dziećmi 5. Świadczenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin (w tym prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, medacyjnego) 6. Zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych, integracja wielopokoleniowa w ramach Organizowania Społeczności Lokalnej 7. Zajęcia edukacyjne, podróżnicze, autorskie, okolicznościowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych realizowane przez instytucje kultury
Realizatorzy	CUS Pleszew, szkoły, Zajezdnia Kultury w Pleszewie, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Pleszewie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie,
Zakładany efekt	Wzmocnienie postawy rodzica w strukturze rodziny oraz poprawa sfery opiekuńczo-wychowawczej
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba wywiadów „w rodzinach”, liczba rodzin objętych asystenturą, liczba rodzin, które skorzystały ze wsparcia w ramach usług społecznych oraz konsultacji ze specjalistami.

Tabela nr 20. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 3.

Cel nr 3	Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz usprawnianie i wzmacnianie współpracy z instytucjami działającymi na rzecz rodziny.
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań interwencyjnych 2. Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem 3. Współpraca z Sądem Rejonowym w Pleszewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej 4. Motywowanie do podjęcia terapii oraz kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie 5. Dostęp do pomocy w ramach Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem przy CUS 6. Kierowanie do Sądu Rejonowego w Pleszewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich wniosków o wgląd w sytuację rodziny 7. Motywowanie członków rodzin do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji poprzez dostęp do pomocy psychologa, logopedy, mediatora 8. Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy 9. Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno - Pomocowych 10. Diagnostyka oraz wsparcie ramach rozwoju kompetencji rodzicielskich przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie 11. Intensywna współpraca z systemem oświaty w zakresie działań interwencyjnych i profilaktycznych 12. Wsparcie rodziców w zakresie opieki wychowawczej, usług opiekuńczych 13. Prowadzenie kampanii społecznej dotyczącej przeciwdziałaniu przemocy domowej 14. Informowanie o możliwości uzyskania pomocy w ramach Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem przy CUS

	15. Wspieranie kampanii na rzecz zdrowia, wsparcie w promowaniu badań profilaktycznych
Realizatorzy	CUS, Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie, Sąd Rejonowy w Pleszewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich, jednostki oświatowe z Miasta i Gminy Pleszew, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, Zespół Interdyscyplinarny w Pleszewie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pleszewie, placówki opieki zdrowotnej
Zakładany efekt	Zmniejszenie ilości sytuacji kryzysowych.
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta, liczba kierowanych do sądu wniosków o wgląd w sytuację rodziny, liczba wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, liczba osób, które skorzystały z Lokalnego Punktu Osób Pokrzywdzonych Przeprowadzeniem przy CUS, liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w formie schronienia, liczba udzielonych porad, skierowań na terapię.

Tabela nr 21. Szczegóły dotyczące realizacji Celu nr 4.

Cel nr 4	Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie i rozwijanie umiejętności osób świadczących pomoc w obszarze wspierania rodziny w szczególności asystentów rodziny 2. Współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, a także z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu 3. Uruchomienie możliwości uzyskania wsparcia kadr w ramach superwizji 4. Konferencje, prelekcje, dystrybucja materiałów informacyjnych
Realizatorzy	CUS
Zakładany efekt	Zwiększenie potencjału i wsparcia dla osób bezpośrednio zaangażowanych do pracy z rodziną, praca nad zmniejszeniem ryzyka dziedziczenia błędnych zachowań i powielania wzorców skutkujących nieprawidłowymi postawami w rodzinach
Wskaźnik do weryfikacji	Liczba szkoleń dla asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych, liczba odbytych superwizji, liczba konferencji.

13. Podmioty współpracujące

Poza CUS, jako organu odpowiedzialnego za realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2027 – 2029, do realizacji działań zaangażowane są również następujące instytucje:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie,
- Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie,
- Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Pleszewie,
- Placówki oświatowe,
- Placówki opieki zdrowotnej,
- Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie,
- Placówki kulturalne, w tym Zajezdnia Kultury w Pleszewie, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Pleszewie oraz Sport Pleszew sp. z o. o.,
- Sąd Rejonowy w Pleszewie III Wydział Rodzinny i Nieletnich,

- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Zespół Interdyscyplinarny w Pleszewie.

14. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań wskazanych w Programie będą środki własne w ramach budżetu Miasta i Gminy Pleszew, otrzymane dotacje, fundusze pozyskane w ramach resortowych programów osłonowych oraz inne środki pozabudżetowe.

15. Monitoring i ewaluacja

Monitoring, czyli proces weryfikowania realizacji celów i postępów prowadzony będzie w sposób ciągły. Będzie on obejmował stałą obserwację zmian ilościowych i jakościowych. Podstawą weryfikacji zmian – ewaluacji, będą wskaźniki realizacji określone dla konkretnych celów Programu. Ocenie podlegać będzie skuteczność podejmowanych działań, a także wyciąganiu wniosków do planowania dalszych działań.

Podstawą monitoringu będzie składane sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny do dnia 31 marca każdego roku, zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

16. Podsumowanie i wnioski

Zestawienie zawartych w Programie danych, ze zdiagnozowaną sferą obszarów problemowych oraz praktyką prowadzenia wsparcia rodzin przez CUS, pozwala na sformułowanie kilku kluczowych wniosków:

Trwałość i ewolucja instytucji rodziny: choć historyczne formy gospodarstwa domowego ulegały radykalnym zmianom (od produkcyjnego domostwa przedprzemysłowego po konsumpcyjną i zindywidualizowaną rodzinę ponowoczesną), rodzina pozostaje uniwersalnym rdzeniem struktury społecznej i podstawowym środowiskiem socjalizacji.

Odpowiedzialność publiczna: współczesne państwo i samorząd lokalny przejęły na siebie obowiązek ochrony dobra dziecka i wspierania rodzin niewydolnych wychowawczo, zastępując dawne nieformalne mechanizmy środowiskowe wykwalifikowaną asystenturą i poradnictwem specjalistycznym.

Wyzwania ekonomiczno–demograficzne: lokalna diagnoza w pełni potwierdza ogólnosocjologiczne prawidłowości: spadek urodzeń, depopulacja oraz wysokie koszty wychowania potomstwa stawiają przed polityką społeczną konieczność integracji wsparcia socjalnego z aktywizacją zawodową i psychologiczną rodziców.

Priorytet profilaktyki nad interwencją: gwałtowny wzrost kosztów pieczy zastępczej jednoznacznie wskazuje, że najskuteczniejszą i najbardziej ekonomiczną strategią polityki społecznej

jest wczesne wspieranie rodziny biologicznej poprzez asystentów rodziny, pracę socjalną i usługi społeczne, zapobiegające rozbiciu więzi rodzinnych.

UZASADNIENIE

do uchwały nr XXXII/236/2026 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 25 września 2026 r.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2026 r. poz. 980) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 rada gminy, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

W związku z powyższym niezbędne jest podjęcie uchwały w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2027–2029.